

ומה חושב האיש הקטן?

(הטיפש, הבור, המטומטם, הלא-מסורק, הלא-מגולח, הלא-מחייך, הלא-רואה-שום-דבר)

על כך ישיב המומחה

(הפיקח, המשכיל, החכם, המסורק, המגולח, המחייך, המרחיק-קראות)

מה שכן צריך זה מכשירים, קורס קצר באיך להפעיל אותם ולהפעיל אותם. זה הכל. וכל מומחה שיגיד לכם שצריך מומחיות רק מנסה להגן על מעמדו המומחיי.

ואם זה כך, הרי שאין שום סיבה שבעולם מדוע לא יהיו בכל עיירה, בכל שכונה, בכל מיפעל, בכל מרכז קהילתי וידיאוטיפ ומצלמות ומכשירי-הקלטה ושולחן-ניתוב ומניטורים במעגל סגור, לשימושן של כל איש קטן בעיירה, בשכונה, במיפעל ובקהילה, לשימושן לא רק כדי לראות, אלא גם כדי להראות.

כל מה שצריך זה כסף, ואת המימון צריכים האנשים הקטנים לתבוע מהמדינה, מהעירייה ומה-מיפעל. אפשר אפילו לעגן את זה בחוק. חייבים, בעצם, לעגן את זה בחוק. כי חופש-ביטוי פירושו חופש-ביטוי בטלוויזיה ולא חופש-צפייה בטלוויזיה.

ובאחרית הימים הזאת, האפשרית, תהיה טל-ויזיה אחת גדולה של מומחים, שבה ידברו מומחים על בעיות של מומחים, והמון טלוויזיות קטנות של אנשים קטנים, שבהן ידברו אנשים קטנים על בעיות של אנשים קטנים.

וכל אחד יבחר לו את הטלוויזיה שלו.

תרבותי כמוהם. הם אפילו חיים כמה שעות עם אנשים קטנים ואחר-כך כותבים עליהם דרמות גדולות. הם באמת משתדלים.

וכשאנחנו יושבים מול המסך ורואים אותם, את המומחים, כמה הם נאים ומגולחים ומסודרים ומחייכים ואיך הם מנסחים כל-כך יפה ואיזה גיבוש יש להם בדיעות, מייד אנחנו רואים באמת איזה אנשים קטנים, יצורים גמדיים ואפסים ננסיים ש-אנחנו, אבל בכל-זאת אנחנו לא מוותרים, כי יש לנו מה להגיד, ואנחנו נורא שואפים לגדול ולהיות נאים ומגולחים ומסודרים ומחייכים ומנסחים וידענים כמוהם, ואז, כשנהיה מומחים, יתנו גם לנו סוף-סוף לדבר על בעיותיהם של האנשים הקטנים. אלא שאז כבר נהיה מומחים, ולא אנשים קטנים. אז מה יהיה? אז מה בכל-זאת יהיה?

טוב, אז עכשיו אני אפסיק להתחזות לאיש קטן ובתור מומחה אני אגלה לכם סוד נוראי — כל אחד יכול לעשות טלוויזיה, כל אחד יכול להפיק, לביים, לדבר, לראיין, לשרר, לערוך, להת-ראיין וכל מה שצריך, ולא צריך שום מומחיות ושום בטיח.

כשהטלוויזיה משדרת בעיברית, היא מתמלאת לפתע באלפי מומחים. הם מגיעים מכל קצווי הארץ, מי ברכב מי באוטו, ומסבירים לי על החיים.

הם יפים, הם נבונים, הם משכילים, הם תרבותיים, הם מנומסים, הם מסורקים, הם מגולחים, הם מחייכים, ותמיד הם נראים לי כולם אותו דבר.

מה שכן, הם באמת מומחים, בזה אין ספק. הם מומחים לראיונות ולרעיונות. הם מומחים להריון ולשיריון. הם מומחים לעלייה ולכבישים. הם מומחים לסבלנות ולשבץ-נא. הם מומחים לעליה-במחירים ולירידה-מהארץ. הם מומחים ליחסי-חוקי וליחסי-מין. הם מומחים לבטחון-פנים ולטיפול-בפנים. הם מומחים לערבים ולערבות. הם מומחים להלכה ול-מעשה. הם מומחים לפערים ולשערים. הם מומחים לימי-הביניים ולימי-החנכה. הם מומחים לערך-המוסר ולערך-המוסף. הם מומחים למדע-ודעת ול-בדיחות-הדעת. הם מומחים לי ולך. הם קוראים לנו האיש הקטן.

הם מדברים הרבה עלינו ועל בעיותינו. הם גם מביאים לפעמים לאולפן אנשים קטנים שיאשרו את דבריהם. גם מראים לנו כל הזמן מה חושב האיש הקטן ברחוב — כמה הוא טיפש, בור, נלעג ולא

מומחים תמיד אנחנו — לאור היום ולכל דבר

— נכון, אבל אי-אפשר במיסגרת הזאת להתעלם ממחויבותה של ארצות-הברית. והשאלה היא מי ישמור על מחויבותה. כי מחויבותה היא שתקבע את עתידנו, ולא-דווקא בתחום הביטחוני הצר. מחויבותה היא הבסיס הכלכלי עליו אנו עומדים. מחויבותה היא כלכלת יש-ראל וכלכלת ישראל היא מחויבותה.

— השאלה היא לא זאת. השאלה ה-ר' לונגטית היא במי תומך האלוהים — ברבין או בפרס? וכאן לא יעזרו כל ניסיונות הטישטוש והטיוח — שימועון פרס הוא האיש. הוא היחיד הממוגן ב-אישיותו פרודוקטיביות מפוכחת מחד ו-שיקול-דעת קונסטרוקטיבי מאידך, ואלו התכונות הנדרשות ממנהיגו של ישראל.

— עם כל הכבוד למדע, הרי שלמרות שהגיע ליחידה הקטנה ביותר, האטום; הנה נכשל לחלוטין בכל ניסיונותיו ב-חקר היחידה הגדולה ביותר, האינסוף. ומדוע? כי האינסוף הוא האלוהות. וכל מיגדלי-בבל המודרניים לא יועילו, אלא-אם-כך נקבל את קטנותו האלוהית, את אפסותנו האינסופית.

— הפלנטה הזאת שלנו היא חלק אינטי-גרלי ממערכת-שמש, שהיא רק אחת מ-מערכות-השמש היוצרות את ההווייה ה-יקומית. סיבובו הקבוע של כדור-הארץ סביב צירו הוא-הוא היוצר אור וחושך, יום ולילה. נשאלת השאלה — הניתן ב-אמצעים טכנולוגיים מתקדמים לגרום לפלישתו של אור היום לתחום הלילה?

— בלע"ז זה פשוט קומוניקציה. אך כיצד נוצר המילה העברית? כשבגוריון רצו שמש שרת יהיה שר חסר השפעה ב ממשתלו היו דיונים מה לעשות. אז עו לא היה המושג של שר בלי-תיק, ולכ מישהו הציע לתת לשרת, שכולם קרא לו שורת, פשוט, "תיק שורת". וזהו מקו השם או התיגום לעברית חת-הה-חר

— וזה בדיוק מה שבא לידי ביטוי ב-תרבותה של אומה — באומנותה ובאמו-נתה — באיכות חייה הכוללת. ולא יכולה להתקיים איכות-חיים כלשהי ללא היכו-רת הבסיסית לפנות איש אל רעהו, לבטא איש את אשר על ליבו. אין תרבות, אין אמנות, אין אמונה ובוודאי שלא תיתכן איכות-חיים ללא תיקשורת.

— השאלות האלו הן בהחלט אקטוא-ליות ועלינו להשיב עליהן תשובות ספצי-פיות וחד-משמעיות. כי ברור שהפער ה-חברתי הוא אות של קלון לכולנו. יש כאן דואליזם ברור — הפער הוא שילי, החברה היא חיונית. אך אין חיוב ש-בתוכו שיליה וזהו, בעצם, יסוד מוסד של האופטימיזם החברתי-מדיני היהודי.

— אם כי לא צריכים להתחמק מהשאלה העקרונית — האם יש בכלל מוסר ל-מערכת? האם המוסר שלה הוא חלק מהמוסר הכללי, או שמא הם מנוגדים? האם יש בכלל מוסר כללי בתור שכזה? והעיקר — כיצד משפיעה המערכת על ה-מוסר האישי שלנו ולהיפך? האם יש בכלל השפעה הדדית מוסר-מערכת-כלל?